

ምስጋና ሁሉ በተከበረው መጽሐፉ

وَقُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ اِلٰى عَالَمِ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

ለአለው ለዓለማቱ ጌታ ለአላህ ይገባው። ትርጉሙም (በላቸውም ሥሩ አላህ ሠራቸውን በእርግጥ ያያልና። መልክተኛውና ምእምናንም (እንደዚሁ ያያሉ)፡ ፍቅንና ቅርቡን ሁሉ ዐዋቂ ወደ ሾነውም (አላህ) በእርግጥ ትመለሳላችሁ። ትሠሩትም የነበራችሁትን ሁሉ ይነግራችኋል።) ማለት ነው።

ብቸኛ ከሆነው ለሱም አጋሪ ከለለው አላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለ እመስክራለሁ። እንዲሁም ሰይዲና ሙሐመድም የሱ ባሪያና መልአክተኛ በመሆናቸውም እመስክራለሁ። ጌታዬ ሆይ! በርሳቸው፣ በቤተሰቦቻቸው፣ በባልደረቦቻቸውና አስከ እለተ ቂያማ ድረስ በመልካም ምግባር በተከተሏቸው ምእምናን እዝነትህን፣ ሰላምህንና በረከትህን አውርድ።

ከዚህም በመቀጠል፡

አላህ (ሱ.ወ.) ለዚህ ዓለም የሚንንቃቀስበት ደንብና ህግጋት አድርጎለታል። እንደሁም ተከታዩ ቀዳሚውን እንዳያልፍ ወይም ቀዳሚው ከተከታዩ እንዳይዘገይ እንቅስቃሴው የሚመጠንበት ቀጥተኛ የመጓዣ መስመር አስቀምጦለታል። አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ ይላል፡

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

ትርጉሙም(ፀሐይ ጨረቃን ልትደርስበት አይገባትም። ሌሊትም ቀንን (ያለ ጊዜው) ቀዳሚ አይኾንም። ሁሉም በመዘሪያቸው ውስጥ ይዋኛሉ።) ማለት ነው። እንድሁም አንድህ ይላል፡

{فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْيِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا}

ትርጉሙም(ለአላህ ደንብም መልለወጥን አታገኝም። ለአላህ ደንብም መዛወርን አታገኝም።) ማለት ነው።

አላህ (ሱ.ወ.) እነዚህን ደንቦች ያስቀመጠው የህይወት ስርአቶች የሚመጥኑ ሚዛን ይሆኑ ዘንድና ምድርን ማልማት እሷንም መጠበቅ እውን እንድሆን ነው። ይህም ተግባር ምድር ለሱ የተፈጠረችበት አላማ መሆኑን አላህ (ሱ.ወ.) እንድህ በማለት ገልጿል፡

{هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا}

ትርጉሙም (እርሱ ከምድር ፈጠራችሁ። በውስጧ እንድታለሟትም አደረጋችሁ።) ማለት ነው። እንድሁም እንዲህ ይላል፡

{وَلَا تُقْبِلُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا}

ትርጉሙም (በምድርም ውስጥ ከተበጀች በኋላ አታበላሹ።) ማለት ነው።

:

የነዚህን መለኮታዊ ደንቦችና ህግጋቶች ምንነት ተገንዝበው ይዘታቸውን ገቢራዊ ያደረጉ ማህበረሰቦች የእስልምና እምነት ተከታይ ባይሆኑም ወይም ከነመሰረቱ እምነት የለሽም እንኳን ቢሆኑም በልጽገው በዓለም ተቀዳሚውን ቦታ መያዛቸው አያጠራጥርም። ምክኒያቱም እንዚህ የፈጣሪ ደንቦች ለማንም አያደሉም ወይም አይወግኑምና።

አላህ (ሱ.ወ.) ለዓለም እንቅስቃሴ ካስቀመጣቸው ደንቦች አንዱ አመክንዮ ያላቸው ነገሮች ሰብብ እንድከሰት ማድረግ ነው። አላህ (ሱ.ወ.) ለአንዳንድ ነገሮች ምክኒያትና አመክንዮአቸውን የፈጠረ ሲሆን ምክኒያቱን እንድናደርስም አዘዘ። ይህም ምክኒያቶቹ ሲከናወኑ ውጤቱ ይገኛልና ነው። ይህ ደንብ አላህ (ሱ.ወ.) ያስቀመጠው ድንቅ አጠቃላይ ህግ ሲሆን በማንኛውም ቦታና ዘመን ሊለወጥ አይችልም። ይህን ማለትም ለማንኛውም ነገር የራሱ የሆነ አመክንዮ አለው ማለት ነው። እሳት ቃጠሎን ያስከትላል፣ ግድያም ሞትን ያስከትላል፣ እርሻና ዘርም አዝርክትን ያስከትላል፣ ሙብላትም ጥጋብን ያስገኛል፣ ትጋትም ስኬትን ያስገኛል፣ ሰንፍናና ቸልተኝነት የነገሮች መክሸፍን ያስከትላል፣ ሌሎቹም እንደዚሁ።

በምድር ላይ በትጋት መስራት ሃይማኖታዊና ብሄራዊ ግዴታ ነው። አላህ (ሱ.ወ.) ይላል፡

{ هَلَّاذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ تَلُؤَالًا فَاَمْشُوا فِي مَنَآكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ
الدُّشُورُ }

ትርጉሙም (እርሱ ያ ምድርን ለእናንተ የተገራች ያደረገላችሁ ነው። በጋራዎቻቸውና በመንገዶቻቸውም ኪዳ።። ከሲሳዩም ብሉ። (ኋላ) መመለሻውም ወደእርሱ ብቻ ነው።) ማለት ነው። እንድሁም እንድህ ይላል፡

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاكْرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ }

ትርጉሙም(ሶለቲቱም በተፈጸመች ጊዜ በምድር ላይ ተበተኑ። ከአላህም ችሮታ ፈልጉ። አላህንም በብዙ አውሱ። ልትድኑ ይከጀላልና።) ማለት ነው።

የእስልምና እምነት በዚህች ዓለም የሚደረገውን ጥረት፣ ትጋት፣ ሥራ፣ የምድር ልማት በዚህ መልኩ ነው የሚገነዘበው። በመሆኑም በተለያዩ ዘርፎች በአሉ የስልጣኔ ጎዳናዎች በህዝቦች ጀርባ ለመገኘታችን ከሃማኖት ጋር ግንኙነት የለላቸውን ምክኒያቶች በመደርደር ስንፍናችንና ችልኝተኛቸን ለመሸፍን የምናደርገው ሙከራ ተቀባይነት የለውም።

የነብያትንና የጻድቃንን ሕይዎት ታሪክ ወደኋላ መለስ ብለን ስንመለከት በተለያዩ የእለት ተእለት ኑሯቸው ምክኒትን ለማድረስ ወሰን የለሽ ጥረት ያደርጉ እንደነበር በግልጽ እንገነዘባለን። እነሆ ሰይዲና ኑሕ (ዐ.ሰ.) በአናጺነት ይተዳደሩ ነበር። ለረዥም ጊዜ ህዝቦቻቸው አላህን እንዳመልኩ ጥሪ ሲያደርጉ ከቆዩ በኋላ አላህ (ሱ.ወ.) መርከብ እንዲሰሩ እንድህ በማለት አዘዛቸው፡

{ وَاطْفُكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الْآلِنِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِفُونَ }

ትርጉሙም (አላህም) «በጥበቃችንና በትእዛዛችንም ሆነህ መርከቢቱን ሥራ። በእነዚያም በበደሉት ሰዎች ነገር አታናግረኝ እነሱ በእርግጥ ሰማጮች ናቸውና» (አለው)። ማለት ነው።

እዚህ ላይ አላህ (ሱ.ወ.) ያለምክኒያት ነብዩ ኑሕንና አማኞችን አድኖ ከሃዲዎችን ማጥፋት ይችል እንደነበር ልንገነዘብ ይገባል፡ ነገር ግን አላህ (ዐ.ወ.) ይህን ያደረገው ምክኒያትን ማድስ በዓለም ያስቀመጠው ደንብ መሆኑን ሊያስተምረን ነው። ነብዩ ኑሕም የጌታቸውን ትእዛዝ በመቀበል መርከብ መስራት ጀመሩ። ሰዎች ቢያፈጁባቸውና ቢሳለቁባቸውም ያለችልታ ሥራቸውን ቀጥለዋል፡ አላህ (ሱ.ወ.) እንደህ ይላል፡

{ وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكَلَّمَ مَرْعَىٰهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ }

ትርጉሙም (ከወገኖቹም መሪዎቹ በእርሱ አጠገብ ባለፉ ቁጥር ከእርሱ እየተሳለቁ መርከቢቱን ይሠራል። «ከእኛ ብትሳለቁ እኛም እንደተሳለቃችሁብን ከናንተ እንሳለቅባችኋለን» አላቸው።) ማለት ነው።

ምክኒያትን ለማድረስ ያለመሰላቸት ሥራቸውን ስላከናወኑ አላህ ብቸሮታው ነብዩ ኑሕንና አማኞችን ከጥፋት አድኗቸዋል።

እንደሁም ሰይድና ዳውድ በብረት ሥራ ነበር የሚተዳደሩት። አላህ (ሱ.ወ.) ለርሳቸውና ለህዝቦቻቸው አገልግሎት ይሰጥ ዘንድ ይህን ሥራ ያሳወቃቸው መሆኑን እንደህ በማለት ይገልጻል፡

قَدْ أَتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضَّلْنَا يَا جِبَالُ أَوْبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَأَلَدْنَا لَهُ الْإِخْيِيدَ * أَنْ أَعْمَلُ سَابِغَاتٍ وَقَدَّرُ فِي السَّرْدِ وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

ትርጉሙም (ለዳውድም ከእኛ የኾነን ቸሮታ በእርግጥ ሰጠነው። (አልንም)፡-«ተራራዎች ሆይ! ከእርሱ ጋር ውዳሴን መላልሱ። በራሪዎችንም (ገራንለት)። ብረትንም ለእርሱ አለዘብንለት። ሰፋፊዎችን ጥሩሮች ሥራ። በአሠራርዎም መጥን። መልካምንም ሥራ ሥሩ። እኔ የምትሠሩትን ነገር ሁሉ ተመልካች ነኝና (አልነው)።» ማለት ነው።

ነብያችን (ሱ.ዐ.ወ.) እንደህ ይላሉ፡ (አንድ ሰው ከእጁ ሥራ ውጤት የተሻለ ምግብን መቼም ሊበላ አይችልም። የአላህ ነብይ ዳውድ (ዐ.ሰ.) ከእጃቸው ሥራ ውጤት ነበር የሚመጡት)።

የአላህ ነብይ ዩሲፍ (ዐ.ሰ.) ታሪክን ስንመለከት ህዝብና ሀገር አጥፊ ከሆነ ረሃብና ከአደገኛ አደጋ የዳነው ሰብብን በማድረስና ቅን የሆነን እቅድ በመንደፍ መሆኑን እንገነዘባለን። ነብዩ ዩሲፍ ምክኒያትን በማድረስ በጥናት

የተደገፍን የረዥም ጊዜ እቅድ በመንደፋቸው በዓለም ዙሪያ ከተከሰተው አጥፊ ረሃብ ሀገራቸውን ለማዳን ችለዋል። በሀገራቸውም ብልጽግናና የሲሳይ መትረፍረፍ ስለሰፈነ የተለያዩ ሀገራት ህዝቦች ከግብጽ ሲሳይ ለመቋደስ ወደክልሉ ይጎርፉ ነበር። ይህን ታሪክ ታላቁ አላህ በሚከተሉት አንቀጾች አስፍሮት እናገኛለን።

{ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ عَشْرَ مِائَةٍ مِائَةً فَحَصَدْتُمْ فَتَرَوْهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿١٧٠﴾ وَمِن بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعَ شِدَادٍ يَأْكُلْنَ مَا قَتَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا نُحْصِنُونَ ﴿١٧١﴾ يَأْتِيَنَّ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُعَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ . }

ትርጉሙም (እርሱም) አለ፡- «ሰባትን የተከታተሉ ዓመታት ትዘራላችሁ። ያጨዳችሁትንም ሁሉ ከምትበሉት ጥቂት በስተቀር በዘለላው ውስጥ ተወት፡ ፡ ከዚያም ከእነዚያ በኋላ ካደለባችሁት ጥቂት ሲቀር ለእነሱ ያደለባችሁትን ሁሉ የሚበሉ ሰባት የችግር ዓመታት ይመጣሉ። ከዚያም ከእነዚያ በኋላ ሰዎቹ በርሱ የሚዘነቡበት በርሱም (ወይንን) የሚጨምቁበት ዓመት ይመጣል።) ማለት ነው።

እነሆ የሚሳ እናት መርየም (ዐ.ሰ.) የአላህ ነብይ ዘከርያም ሳይቀሩ የተደነቁበት ሲሳይ በሰፊው ይመጣላት ነበር። አላህ (ዐ.ወ.) እንደህ ይላል፡

{ لَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ }

ትርጉሙም (በርሷ ላይ በምኹራሷ በገባ ቁጥር እርስዋ ዘንድ ሲሳይን አገኘ። «መርየም ሆይ! ይህ ለአንቺ ከየት ነው» አላት። «እርሱ ከአላህ ዘንድ ነው። አላህ ለሚሻው ሰው ሲሳይን ያለ ድካም ይሰጣል» አለችው።) ማለት ነው።

ይሁን እንጂ ደካማ ሁና እያለና በህመም በምትሰቃይበት ወቅት የዘንባባውን ቀንዘል እንድትወዘውዝ ያዘዛት መሆኑን አላህ (ዐ.ወ.) እንደህ ሲል አብራርቷል፡

{ وَهَؤُلَاءِ إِلَيْكَ يَجْتَذِعْنَ الذَّلَّةُ تُسَاقِطُ عَلَيْكُم مِّن بَرِّئَاتٍ جَنِيًّا }

ትርጉሙም(የዘምባባይቱንም ግንድ ወዳንቺ ወዘውዣት ባንቺ ላይ የበሰለን የተምር እሸት ታረግፍልሻለችና።) ማለት ነው።

አላህ (ሱ.ወ.) ያለምንም ድካም ቴምሩን እሸት ሊያረግፍላት ሲችል ቴምሩ አንዲረግፍ ቀንዘሉን ወዝውገር ሲል ያዘዛት ሰብብን ማድረስ ግዴታ መሆኑን ሊያስተምርን ነው ሲሉ ሊቃውንት ይጠቁማሉ። የሚከተለውን ግጥም የደረሰው ሰው እጅጉን ይደነቃል፡

በማንኛውም ነገር በራህማን ተመካ። አንድንም ቀን እሱን ከመጠየቅ አትቦዝን።

አላህ ለመርየም ትምሩ እንዲወርድልሽ ቀንዘሉን ወዝውገር ማለቱን አልሰማህም እንዴ።

አላህ ቢፈለግ ያለመወዝወዝ ሊያቀርብላት ይችል ነበር። ነገር ግን ለማንኛውም ነገር ምክኒያት አላው።

ነብያችን (ሶ.ወ.) በተባረከው የስደት ጉዟቸው ሰብብን በማድረስ ድንቅ አርአያነት ያለው ተግባር በተጨማሪም አሳይተዋል። በሱም ነብያችን (ሶ.ወ.) በጥንቃቄ የተነደፈ እቅድና የረቀቀ ዝግጁት ከስኬት ግደታዎች ዋነኛውና ለውዝግብ መሻገሪያም ድልድይ መሆኑን ለህዝባቸው አስተምረውበታል። ነብያችን (ሶ.ወ.) ሁለት የጭነት ከብት አዛዥ፣ ታማኝን ጓደኛ መረጡ፣ ለመውጣትም ተስማሚውን ቦታና ጊዜ መረጡ፣ በሌሊት (ከርሳቸው አላህ ይውደድና) ከአቡ በክር ቤት ወጡ። በሀሳብም ሆነ በአስተያየት ብሎም በእምነትም መለያየት ቢኖርም አንኳ ብቃት ያለውን ማስቀደም ጠቃሚ ነው በሚለው መርህ ስለሚያምኑ በልዩ ከህሎት የተካነን መንገድ መሪ መረጡ። ከዚያም ዓምር ኢብን ፉሃይራህ የተባለው ሰው ከኋላ ኋላቸው እየተከተለ ዱካቸውን እንዲያጠፋ አዘዙ። አላህ (ሱ.ወ.) እሳቸውንና ባልደረባቸው ለማዳን ዋስትናውን የወሰደ መሆኑን ጠንቅቀው እያቁ ሳለ ነብያችን (ሶ.ወ.) ይህን ያደረጉት አላህ በዚህ ዓለም ያስቀመጠው መክኒያትን የማድረስ ደንብ መኖሩን ሊያስተምሩን ነው።

ይህን ቃሌን ተናገርሁኝ ለኔና ለናንተም ከአላህ ዘንድ ምህረት እለምናለሁ፡

* * *

ምስጋና ለአለማቱ ጌታ ለአላህ ይገባው። የአላህ እዝነትና ሰላምም በነብያትን በአላህ መላክተኞች መደምደሜያ በስይዲና ሙሐመድ በቤተሰቦቻቸውና በመላ ባልደረቦቻቸው ይውረድ።

ሙስሊም ወንድሞች

እዚህ ላይ የስኬት ምክኒያትን ማድረስ በአላህ (ዐ.ወ.) ከመመካት ጋር የማይገረርና የማይጋጭ መሆኑን ልናስገነዝብ እንወዳለን። እውነተኛ በአላህ መመካትን የሚያውቅ ሰው ሰብብን በማድረስ በሥራው ይተጋል። እውነተኛ በአላህ ተመኪ ሰብብን ያደርሳል። የችሎታውን ሁሉ ይሰራል። ከዚያም የነገሩን ሁሉ መጨረሻ የስኬት፣ የችሮታና የረደኤት ባለቤት ለሆነው ለአላህ (ዐ.ወ.) ይተዋል። አላህ (ሱ.ወ.) (አንትን ብቻ እንገዛለን ከአንትም ብቻ እርዳታን አንፈልጋለን) እንድንል አዞናል።

በአላህ መመካትን በተጨማሪም ሲያሳዩ ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) እንድህ ይላሉ፡ (እናንተ እውነተኛን መመካት በአላህ የምትመኩ ቢሆን ኖሮ ማለዳ ሆደ ሸላጋ ሆና ወጥታ ማታ ሆዱ ሞልቶ የምትመለስን ወፍ ሲሳይ እንደቸራት ሁሉ አላህ ለናንትም ሲሳዩን በለግሳችሁ ነበር።)

ወፍ ምግብም ሆነ መጠጥ አታከማችም። ነገር ግን ከአላህ ችሮታ ሲሳይን ለመፈለግ ከአለት እለት ሥራዋ አትቦዝንም። በማለዳ ተነስታ ወደስራዋ ትሰማራለች። በመጨረሻም ማታ አላህ (ዐ.ወ.) በቸራት ሲሳይ ሆዱን ሞልታ ትመለሳለች። ለእድሜ ልኳ የሚበቃ ሲሳይ ቢኖራትም ይህን ተግባርን አታቆምም። ይህም ጧት ከሥራ መውጣትና መታ የአላህ ችሮታ አግኝቶ መመለስ ፈጣሪ በዚህ ዓለም ያስቀመጠው ደንቡ በመሆኑ ነው።

ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) በማንኛውም ነገር እውነተኛውን የምክኒያት ማድረስ ትረጉም ለባልደረቦቻቸው ያስተምሩ ነበር። የማይጠቅምና ጎጂ ከሆነው የይስሙላ በአላህ መመካት እንዲታቀቡም ይመክሯቸው ነበር። የእድገትና ብልጸግና ሰብብን ባለማደረሳችን ከፍተኛ ኃጢአት ፈጽመናል እንድሁም ራሳችንና ልጆቻንን በድለናል ብንል ማጋነን አይሆንም።

ሃይማኖታችን በእውቀት፣ እድገት፣ ስልጣኔ፣ ውበትና ሁሉንም ሰው በመጥቀም የተመሰረተ እምነት ነው። ከአለታት አንድ ቀን አንድ ሰውዬ የአላህ መለክተኛ ሆይ! ግመሌን ለቅቂያት በአላህ ልመካ ወይንስ አስሪያት በአላህ ልመካ ሲል ነብያችን (ሶ.ዐ.ወ.) ጠየቀ። አስቸውም (እስራትና በአላህ ተመካ) አሉት። ግመሊቷን ማሰር ለመኖሯ ዋስትና የሚሆን ሰብብን ማድረስ ነው። ሳይስሩ መተው ደግሞ ለመጥፋቷ ወይም ለመሰረቋ ምክኒያት ሊሆን ይችላል።

ጌታችን ሆይ! ለሃይማኖታችን ጠቃሚ፣ ለህዝባችን እድገትና ለሀገራችን ብልጸግና አጋዥ የሆነን ስኬት ስጠን። አሜን።

